

Идеологије као мали оријентир за разумевање политичких збивања

Избори нису решили политичку кризу насталу око питања која су довела до слома претходне владе, могло би се чак рећи да су је продубили. Наиме, антиевропска политика је поражена, али национално утврђени конзервативци који је прокламују нису изгубили могућност да, под извесним условима, формирају владу. Та чињеница ствара тензије и отвара многа питања, почев од легитимности такве владе, легитимности оспоравања њеног формирања, значаја идеологије у стварању постизборних коалиција итд. Посебан проблем представља чињеница да су идеолошке разлике скривене иза лажне дилеме Косово или Европа.

Посматрано идеолошки, деведесете су обележене сукобом социјалиста и здружених снага либерала и конзервативаца. Либерали су Милошевићев режим видели као препреку за остварење слободе и благостања појединца, што је крајње поједностављено срж те идеологије, а конзервативци као недовољно ефикасан механизам за очување традиционално схваћених националних и државних интереса које претпостављају благостању појединаца. Почетак миленијума донео је победу антисоцијалистичкој коалицији што је одмах отворило питање наслеђа претходног режима.

У борби за социјалистичко наслеђе конзервативци су боље прошли, па су створене две готово подједнако јаке струје новог режима – либерална, под вођством премијера Ћинђића, и конзервативна, под вођством председника Коштунице. Сукоб те две струје кулминирао је одузимањем мандата посланицима ДСС-а, што је оснажило либералну позицију у оквиру ДОС-а. Атентат на Ћинђића, међутим, вероватно би на дужи рок означио крах либерала да се на изборима 2003. године као респектабилна снага нису појавили слободни радикали које су многи отписали после петооктобарских промена. Њихов успон, истина, није био последица неке идеолошки осмишљене активности, већ пре стихијска реакција становништва на транзиционе проблеме. Страх од јачања радикала на десници натерао је ДСС у коалицију са једном од либералних фракција заинтересованом, пре свега, за економске реформе. Тај брак из рачуна онемогућио је, међутим, ДСС да се у потпуности профилише и препозна као странка деснице.

Консолидовање ДС-а као стожерне либералне снаге, уз истовремено лагано профилисање СРС-а као стожерне странке деснице теоријски је претило нестанку ДСС-а. Суочена и са емпиријским показатељима који су указивали на континуирани пад подршке коју није могла да заустави ни коалиција са НС, тој странци није остало ништа друго него да, након краткотрајног пактирања са либералима учини, по многима, неразумљив маневар на отвореном мору, пуним једрима уплови у политичке воде које природно сматра својима, а које су све осмишљеније запоседали радикали.

Користећи погодан стицај околности, међу којима посебно место заузима проглашење независности Косова, ДСС је преузео кључно место у десничарском блоку о чему сведочи и понуда СРС-а да Коштуница заузме премијерску позицију. Иако рискантан, овај маневар је био једини потез који би овој некада салонској странци дугорочније обезбедио место на политичкој сцени Србије. Наравно, претпоставка за то је нестанак, односно знатно слабљење СРС-а, или интегрисање ове две странке у систем у коме би за енергетски потенцијал били задужени радикали, а за доношење кључних и стратешких одлука Ко&Со.

Блицкриг ДСС-а није се, међутим, завршио према плану који је предвиђао лагодно формирање владине већине састављене од коалиције ДСС–НС– СРС. Истина, најгоре су избегли, јер је мало недостајало да либерали потпуно тријумфују. Пораз конзервативаца отворио је, међутим, непријатно питање како спасти што се спасти може тиме што ће се у десничарски блок инкорпорирати социјалистичка странка.

Социјалисти се, наиме, залажу првенствено и опет поједностављено за друштвену једнакост. Такво залагање је у супротности са либералним ставом да је свако ковач сопствене среће, али још више са темељном конзервативном визијом да је хијерархија, односно неједнакост нужен предуслов сваког уређеног друштва. Елем, зна се ко коси, а ко воду носи.

Социјалисти су стога неприродан савезник који је, упркос лагодној позицији, у најтежој ситуацији. Није им лако да се одреде за конзервативни блок, јер ће као национално-социјалистичка странка компромитовати социјалистичке идеје и идеале. С друге стране, сарадња са либералима значи трансформацију и доказивање на новим задацима легитимизације индивидуалних неједнакости. Истина, та позиција им отвара перспективу да левичарске идеје поново учине актуелним и тако дугорочно обезбеде политичку будућност. Но, то подразумева дуготрајан рад и космополитски дух, што би се

Конзервативци и либерали

Пише: Владимир Вулетић
среда, 11 јун 2008 19:12

рекло – цркни магарче до зелене траве.

Наравно, идеолошке разлике нису једине, нити значајне као некада, а ни идеологије нису непротивречни погледи на свет. Но, и поред тога представљају мали оријентир за разумевање политичких збивања. Ако су деведесете, глобално посматрано, обележене борбом за свргавање социјалистичких режима, почетак века је обележен борбом између конзервативаца и либерала чији исход, парадоксално, бар у случају Србије, зависи од воље заједничког непријатеља. Из тог угла посматрано, ако се социјалисти брзо не одлуче, дојучерашњи савезници би лако могли направити џентлменски споразум о новим изборима.

(Политика)